

Współpraca ZKP z Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie

Związek Karaimów Polskich nawiązał oficjalną współpracę z Muzeum Azji i Pacyfiku im. Andrzeja Wawrzyniaka w Warszawie, co zostało przypieczętowanie podpisaniem porozumienia przez prezes Związku Mariolę Abkowicz i dyrektora Muzeum dra Józefa Zalewskiego 12 listopada 2024 roku.

Do najważniejszych celów współpracy pomiędzy naszymi instytucjami należy realizacja projektu naukowego Muzeum Azji i Pacyfiku pt. „Cykl wydarzeń poświęconych prof. Ananiaszowi Zajączkowskiemu i kulturze Karaimów w Polsce”. Naturalnym partnerem tych działań jest Związek Karaimów Polskich. Projekt ten będzie realizowany w latach 2024–2025 w ramach programu „Społeczna odpowiedzialność nauki” Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Koordynatorką projektu jest Karolina Krzywicka, kustosz w Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie, gdzie prowadzone są badania naukowe poświęcone kulturze i sztuce różnych regionów Azji, a także interdyscyplinarne badania nad diasporami azjatyckimi w Polsce.

Celem wspólnego projektu są badania nad spuścizną naukową prof. Ananiasza Zajączkowskiego (1903–1970), wybitnego orientalisty, turkologa i aktywnego działacza karaimskiego. Podwaliną tych działań stało się nawiązanie przez Muzeum współpracy z panią Marią Emilią Zajączkowską-Łopatto, która

w 2023 r. przekazała w darze pamiątki po swoim ojcu, prof. Ananiaszu Zajączkowskiemu. Muzeum otrzymało od niej tradycyjne stroje uzbeckie należące do Profesora. Pani Zajączkowska-Łopatto udostępniła także bogate archiwum fotograficzne prof. A. Zajączkowskiego obejmujące 450 zdjęć, które wzbogaciły archiwum materiałów wizualnych Muzeum liczące około 26 000 zdigitalizowanych obiektów (zdjęć, filmów, nagrań dźwiękowych) prezentujących kultury Azji i Oceanii. Przekazana darowizna oraz fotografie o charakterze historycznym zapoczątkowały badania pracowników Muzeum nad działalnością naukową i społeczną prof. Ananiasza Zajączkowskiego oraz dziedzictwem kulturowym Karaimów. Badania te prowadzone są we współpracy ze środowiskiem akademickim i członkami społeczności karaimskiej w Polsce.

Projekt „Cykl wydarzeń poświęconych prof. Ananiaszowi Zajączkowskiemu i kulturze Karaimów w Polsce” obejmuje dwie części. Pierwsza z nich ma na celu zorganizowanie wydarzeń naukowych: panelu, wykładów oraz konferencji naukowej poświęconej działalności prof. Ananiasza Zajączkowskiego oraz badaniom nad kulturą, muzyką i językiem Karaimów. Celem organizowanych wydarzeń jest stworzenie platformy do interdyscyplinarnej dyskusji o dziedzictwie kulturowym Karaimów w Polsce. Drugą część projektu obejmować będzie opracowanie naukowego archiwum fotograficznego obejmującego 450 zdjęć, które zostały już zdigitalizowane przez Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie. W ramach projektu zostaną także zrealizowane nagrania filmowe. Będą to wywiady z przedstawicielkami społeczności karaimskiej: Marią Emilią Zajączkowską-Łopatto oraz Mariolą Abkowicz.

Pierwsze z planowanych wydarzeń – panel „Prof. Ananiasz Zajączkowski – orientalista, turkolog i orientalista” – odbyło się 12 listopada br., w dniu urodzin Profesora. Panel miał na celu przybliżenie sylwetki prof. Ananiasza Zajączkowskiego i jego działalności naukowej. Poprzedziło go oprowadzanie kustosz Karoliny Krzywickiej po ekspozycji stałej „Podróże na wschód” Muzeum Azji i Pacyfiku, gdzie w części poświęconej Azji Centralnej są prezentowane obiekty przekazane Muzeum w darze przez panią Emilię Zajączkowską-Łopatto. Należą do

Czapani i tiubietijka z kolekcji prof. Ananiasza Zajączkowskiego weszły do stałej ekspozycji Muzeum. Fot. z archiwum MAiP

nich tradycyjne stroje wierzchnie przywiezione przez prof. Ananiasza Zajączkowskiego z Uzbekistanu, kiedy brał tam udział w konferencji orientalistycznej w 1957 roku. W zwiedzaniu wystawy i panelu uczestniczyła liczna grupa członków społeczności Karaimów z Polski i Litwy. W otwarciu spotkania wziął udział pan Tomasz Szymański, Wiceminister Spraw Wewnętrznych i Administracji i Współprzewodniczący Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, oraz pani Ksenia Alhaug – sekretarz KWRiMNIe. Gościem specjalnym wydarzenia była pani Maria Emilia Zajączkowska-Łopatto, która podzieliła się wspomnieniami o swoim ojcu. Podczas panelu poprowadzonego przez Mariolę Abkowicz, prezes Związku Karaimów Polskich, została zaprezentowana publikacja pt. *Turkologia we wschodniej Europie i jej znaczenie dla mniejszości turkijskich. W 50. Rocznicę śmierci prof. Ananiasza Zajączkowskiego i w 80. Rocznicę śmierci Leona Kryczyńskiego* wydana pod redakcją naukową Joanny Kulwickiej-Kamińskiej, Galiny Miskiniene oraz Marioli Abkowicz.

Prof. Joanna Kulwicka-Kamińska prezentowała tom pokonferencyjny *Turkologia we wschodniej Europie...* Fot. Michał Łyszczarz

Po uroczystości w Muzeum Azji i Pacyfiku. Fot. Michał Łyszczarz

Dopełnieniem inauguracji projektu „Cykl wydarzeń poświęconych prof. Ananiaszowi Zajączkowskiemu i kulturze Karaimów w Polsce” był koncert „Karaimska mapa muzyczna”. Wydarzenie odbyło się 19 listopada br. w siedzibie Muzeum Azji i Pacyfiku. Występ znakomitych artystów tworzących formację Karolina Cicha i Spółka (w składzie: Karolina Cicha – śpiew, akordeon, klawisz; Patrycja Betley – instrumenty perkusyjne, śpiew; Karolina Matuszkiewicz – kemancze, skrzypce, śpiew; Mateusz Szemraj – cymbały, saz, oud, mandola oraz gościnnie Michał Kuliczenko – śpiew) spotkał się z niezwykle gorącym przyjęciem licznej, międzynarodowej publiczności.

Zespół Karolina Cicha i Spółka z organizatorami. Fot. z archiwum MAiP

W programie planowanych na rok 2025 wydarzeń organizowanych wspólnie przez Muzeum Azji i Pacyfiku im. Andrzeja Wawrzyniaka i Związek Karaimów Polskich są marcowe i kwietniowe wykłady poświęcone kulturze muzycznej Karaimów, prezentacja tradycyjnych tańców i folkloru karaimejskiego oraz wyników badań nad językiem karaimejskim.

Zwieńczeniem projektu realizowanego w ramach programu „Społeczna odpowiedzialność nauki” MNiSW będzie organizacja ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „Prof. Ananiasz Zajączkowski i dziedzictwo kulturowe Karaimów w Polsce”. Wydarzenie planowane jest na 12 listopada 2025 r. w godz. 10.00–18.00 w siedzibie Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie. Konferencja będzie miała charakter interdyscyplinarny i odbędzie się z udziałem orientalistów, etnografów, historyków i przedstawicieli społeczności karaimejskiej. Jej owocem będzie publikacja artykułów konferencyjnych w roczniku naukowym „Almanach Karaimejski” oraz piśmie „Awazymyz”.

Serdecznie zapraszamy na wszystkie planowane wydarzenia organizowane wspólnie przez ZKP i Muzeum Azji i Pacyfiku im. Andrzeja Wawrzyniaka w Warszawie w 2025 roku. ■

Karolina Krzywicka